

KUSTA: Kui me Moonsundi Vasseliga kreeka pähkleid kauplesime, siis ei tahtnud ükski osta. Keegi ei uskunud, et see üldse puu otsas kasvabki. – Keegi ei uskunud, et ta üldse kasvab. Siis olid inimesed nii rumalad, nad arvasid, et need on vabrikus tehtud, et see on nigu kunstsarvest või... või mine tea. Et need on kuulid või granaadid. No mitte üks hing ei ostnud neid, tee mis tahad, anna või ilma; siis ei võta kah, pillub sulle järele, et muidu satub kogemata laste kätte. Siis me istusime nende kolme koti juures Ja Lintströmi lida muudkui rääkis, et millal me need ära müüme, kas sa saad nad ära müüa, varsti pead need ära müüma... – Ja siis Vassel ütles, et mis me siin ilma asjata istume ja lida lora kuulame. Kirjutame parem raamatu; paneme täpipealt kirja, mis lida räägib, siis saab haridust tõstetud ja raamat kirjutatud ja siis saab midagi müüdud kah. Mina mõtlesin, et tema teeb nalja, aga tema ei mõelnudki nalja teha – meie hakkasime toda raamatut kirjutama ja Vassel ütles, et tema enne siit üles ei tõuse, kui raamat on valmis. Mina pidin veel paberit muretsema ja siis raamatud trükkida saatma ja lida pidi rääkima – aga rääkis nagunii! –, ja mina sulle ütlen sulle: ükski töö ei ole nii hull kui raamatu kirjutamine. Aga võib-olla ei ole ka. Sest kõik tööd on niisugused. Kui ma hästi järele mõtlen, siis kõik tööd on niisugused, et sa ei teagi, mis töö see niisugune on. Sina ütled: tee töö valmis. Aga kust sina tead, mis on valmis? Sina tunned ära küll, et sina tööd teed, aga mis tööd sina teed, kust sina seda tead! – Sina paned sellele tööle nime, aga kust sina tead, et see nimi on õige nimi ja missugune valmis on see õige valmis?! – See raamat ei saanud kah valmis, ja mina ei tea, kas Vassel veel seda praegugi kirjutab, sest kauplemise jättis ta sellest peale ammugi maha, ja lida ei jõudnud nii palju rääkida, ja mina ei jõudnud nii palju paberit kokku vedada. Ja mis tööd see Vassel tegigi, kas ta kirjutaski raamatut, või mis raamat see oli, kui ta kirjutas, seda mina ei või ütelda. Aga sellega ei saanud ta kunagi lõppema, sest Kikram – tal oli seal üks Kikram; mina ei tea, kust ta selle Kikrami võttis –, aga selle Kikrami juurest ta ära ei saanudki. Tema ütles, et kuidas mina saan selle Kikrami juurest ära, et teised on kõik veel kirjutamata. Mina ütlesin, et jätta see Kikram sinnapaika, aga tema ütles ei, et Kikram pidi tooma ülevalt pööningult vana diivani alla, aga kuidas tema seda diivanit sai alla tuua, kui pööningu trepp oli nii kitsas tehtud. Aga mina ütlesin: tee pööningu trepp laiemaks. Aga tema ütles: kuidas ma saan pööningu treppi laiemaks teha, kui mul maja tollipealt välja mõõdetud, ega minul trepp ei saa majast välja minna ja õhus rippuda. Aga mina ütlesin: jätta diivan sinna üles pööningule. Aga tema ütles: kuidas mina saan seda sinna jätta, kui ta

sellepärast üles läks – sest tema oli selle diivani Ventsmani Lindale lubanud. Mina ütlesin: las ta tuleb siis alla ja ütleb Ventsmani Lindale, et diivanit kätte ei saa. Aga Moonsundi Vassel ütles: aga kui mina lasen Kikramil Ventsmani Lindale ütlema minna, et diivanit ei saa kätte – sina seda Ventsmani Lindat ei tea –, kui Ventsmani Linda kuuleb, et diivanit kätte ei saa, siis ei tule sellel jutul üldse lõppu. Ja kuskilt peab see Ventsmani Linda diivani saama. – Ja niimoodi ei saa see Moonsundi Vassel seda Nikramit sealt pööningult allagi, tema pidi panema selle Nikrami säääl kõiksugu tööd tegema, et senikaua kui tema mõtleb, et kuidas diivan alla saadakse, aga selle aja peale läks jutt teistega edasi ja Nikram pidi juba minema naabri poole vett võtma, siis ta pidi minema naisega arsti juurde, siis ta pidi meestega minema õlut jooma, ja Ventsmani Linda ikka ootas oma diivanit ja naine ootas arsti juurde minekut ja vesi oli võtmata ja see mees, kellel need mesitarud olid, see pidi kutsuma ühe teise mehe, ja seda meest Vasselil veel ei olnudki, aga sellel mehel oli jälle naine, ja sellest ta pidi kõik veel kirjutama, ja see jutt ei saanudki kuidagi lõppeda. See ei saanudki lõppeda, sest iga kord tuli uus inimene juurde, ja kui mõni inimene mõne asja ära tegi, siis tuli sellele asjale kaks asja otsa ja inimesed pealekauba. Ja kõik need inimesed pidi jälle tegema, ja kui nad tegid, siis tulid uued inimesed ja endised pidid tegema hoopiski muud, mis nad alguses pidid tegema. Ja seepärast pidid seda tööd tegema, mida nad alguses pidid tegema, ühed teised inimesed ja need inimesed olid jälle uued inimesed, ja Vasselil ei olnud aimugi, mis nood pidid tegema, ja millega nende töid täita, ja tegijaid sai ikka rohkem ja tööd sai ikka rohkem, ja paberit sai veel rohkem. Ja seda paberit sai nii palju täis, et seda ei olnud Vassel kusagil hoida ja lida lapsed tassisid alguse minema ja Vassel ise mäletanudki enam, mis tal säääl alguses juba kirjutatud oli või mis tal alles oli või mis tal kadunud oli ja mis ta kirjutada tahtis, mis ta üleüldse kirjutada oli tahtnud ja miks ta kirjutada tahtis. – Ja keegi ei tea maailmas, mis ta teeb. Ja kas sellel, mis ta teeb, on nimi või pannakse talle nimi või võetakse talt nimi ära – ja kas sel töö lõppu on, kas seda lõppu üldse olemas on.

Madis Kõiv, Hando Runnel „Küüni täitmine“